

Дата: 18.04.2025

Клас: 4 – А

Предмет: *Літературне читання*

Вчитель: Старікова Н.А.

Тема: *Великоднє диво. Василь Грінчак «Білі ночі», Ігор Калинець «Писанки», Олекса Воропай «Сонце грає на Великдень» (Уривок напам'ять). Повт. види казок.*

**Урок
№101**

Мета: продовжувати знайомити учнів з поезією українських поетів; досліджувати та аналізувати прочитане; удосконалювати навички правильного виразного читання; розвивати зв'язне мовлення, уяву, фантазію учнів, збагачувати словниковий запас, розширювати світогляд учнів; виховувати любов до рідного слова.

Таблица Шульте

9	12	18	14	16
10	21	5	15	7
23	17	24	20	1
6	4	19	11	8
25	22	3	13	2

18 квітня

**Великоднє диво. Василь
Грінчак «Білі ночі», Ігор
Калинець «Писанки», Олекса
Воропаєв «Сонце грає на
Великдень» (Уривок
напам'ять). Повт. види казок.**

Вступне слово вчителя

Нарешті відступили суворі морози й відчувається подих весни. У лісі розтанули останні острівці снігу. Під весняними променями сонця запарувала земля. Сонячні зайчики заграли на галявині.

Весну недаремно називають найпрекраснішою порою року. Здавна українські митці створюють безсмертні рядки, оспівуючи весну.

Невимовна краса весняного квітучого саду спонукала *Василя Грінчака* написати вірш «Білі ночі», у якому цвітіння садів видається поетові подібним до білих ночей, хоч їх ніколи не буває в Україні.

Ігор Калинець створив дивовижні поетичні рядки про мистецтво створення писанки. Читаючи їх, ніби береш участь у таємничому дійстві, коли звичайне яйце перетворюється на «згусток сонця».

З давніми великодніми звичаями та повір'ями українців ти ознайомишся, прочитавши нарис відомого народознавця *Олекси Воропая* «Сонце грає на Великдень».

Про творчість **Василь Якович Грінчак**

(1928(1928 -1987) —

український письменник
та перекладач.

Писав вірші та оповідання для дітей (книжки «Лебедятко», 1969; «Боцман Птаха», 1974; «Ясенець», 1976; «Цвіт від кореня», 1981; «Настині береги», 1984, та ін.).

Опрацювання вірша Василя Грінчака «Білі ночі»

с. 125-126

І на Україні білі ночі!
Це коли ніжним білим цвітом
Черешні в селах зацвітають,
Коли в садах буяє повінь
Цвітіння щедрого. На вітах
Нема ще жодного листочка,
Який би світлим оксамитом
В промінні сонячнім бринів.
Кругом лиш цвіт. Не видно навіть
Ні хат у селищах, ні вулиць.

Опрацювання вірша Василя Грінчака «Білі ночі»

с. 125-126

Ані людей. Все потопає
У білім мареві цвітіння,
І села в пору цю здаються
Поміж зеленими полями
Неначе білі острови...
Коли прокинешся у північ,
В кімнаті світло так, немовби
Надворі день. У тиші ллється
Крізь вікна сяйво мерехтливе,
І коли подих затаїти,
То чути шепіт пелюсток.

Виходиш з хати... Мати
рідна!
Стрункі черешні, як мадонни,
Стоять в чарівному убранні
І ніч вибілюють кругом.
Від них біліє все подвір'я,
Паркан, і клуня, і криниця,
І журавель старий біліє,
Намисто й чинище відро

Опрацювання вірша Василя Грінчака «Білі ночі»

с. 125-126

Стоїш, дивуєшся, вдихаєш
Медовий запах черешневий,
А місяць, ніби човен срібний,
Ледь-ледь у вишині пливе.
Тюї-тюї... Десь соловейко
В долині пісню починає,
А потім до струни торкнеться—
І ніч, як арфа, забринить.

Від тої музики на землю
Із гілочок, немов сніжинки,
Кружляють, сіються у тиші
Маленькі білі пелюстки...
Чарівні ночі, білі ночі
Змінюють дні погожі, тихі,
Коли у нас на Україні
Черешні всюди зацвітуть.

Опрацювання вірша Василя Грінчака «Білі ночі»

1. Чи буває в Україні таке природне явище, як білі ночі? Чому автор вірша стверджує, що навесні настають білі ночі?

2. Із чим автор вірша порівнює цвітіння садів навесні?

1. На думку поета Василя Грінчака, в Україні настають білі ночі, коли...

А зацвітають сади

Б зацвітає черемха

В зацвітає черешня

Г зацвітають вишні

3. З'єднай слова і словосполучення так, щоб утворилося порівняння.

села в пору цю — неначе

місяць — ніби

маленькі білі пелюстки — немов

човен срібний

сніжинки

білі острови

Про творчість

Ігор Мирóнович Калине́ць
(нар. 9 липня 1939 —
український поет і прозаїк,
Живе і працює у Львові.
Почесний доктор Львівського
національного університету
імені Івана Франка.

Опрацювання вірша Ігоря Калинеця «Писанки»

с.128

<https://www.youtube.com/watch?v=1B5Z1ce0T40>

Писанки

Виводить мама дивним писачком,
по білому яйці воскові взори.

Мандрує писанка по мисочках,
із цибулиним золотим узваром,
з настоями на травах і корі,
на веснянім і на осіннім зіллі —
і писанка оранжево горить
у філіграннім сплеті ліній.

с.128

Опрацювання вірша Ігоря Калинеця «Писанки»

То вже вона, як дивовижний світ,
то вже дзвенить, як згусток сонця,
буяють буйно квіти у росі,
олені бродять в березневім соці.
І стилізовані сплітаються сади
у маєві густих обрамлень,
мереживом найтоншим мерехтить
геометричний космацький орнамент.
І я поплив у світ дитячих мрій
на білі колискові оболоні...
Котились писанками із гори
ясні сонця у мамині долоні.

Словникова робота

Словничок

Філігранний — майстерний, який робиться з великою вправністю, виконаний дуже вміло.

Оболонь — заплавна лука. Оболоні розташовані в заплавах річок, і їх щороку заливають весняні води.

Опрацювання вірша Ігоря Калинеця «Писанки»

1. Як у вірші передано процес виготовлення писанки?
2. Які орнаменти вималювано на писанці?
3. Чому автор каже, що, спостерігаючи за творенням писанки, він «поплив у світ дитячих мрій»?
4. Як ти гадаєш, чому писанки у вірші порівнюються із сонцем?

Прогляньте таблицю. Запишіть стислі відомості.

Назва твору	Писанки
Автор	Ігор Калинець
Жанр	Поезія (вірш)
Тема	Зображення чарівної краси, яку творять мамині руки за допомогою «дивного писачка».
Основна думка	Мамині руки здатні відтворити дивовижне, чудове, красиве, те, що назавжди залишиться в дитячій уяві, її мріях.
Художні засоби	епітети: «дивний писачок», «золотий узвар», «стилізовані сади», «ясні сонця»; порівняння: «...як дивовижний світ», «...як згусток сонця».

с. 129

Олѣкса Ів́анович

Воропай —

український етнограф,
фольклорист, біолог,
мемуарист і
письменник в еміграції.
Доктор слов'янської
етнології та біології.

Сонце грає на Великдень

З давніх-давен існує в нас на Україні повір'я, що на Великдень, під час сходу, сонце «грає» , тобто блищить, міниться дивними кольорами.

На Гуцульщині кожен, побачивши сходяче сонце, побожно здіймає накриття голови і, звернувшись обличчям до сходу, віддає йому глибокий поклін, хреститься і шепче слова молитви. На Волині вірять, що сонце — «цар неба», що світить і гріє вдень, а вночі ховається за землю, обходить її і на ранок знову з'являється на сході. На Поділлі кажуть, що сонце — це відблиск лиця Божого, і тому воно так яскраво світить.

А в селі Забужжя є така казка: «Сонечко в полудень не йде по небі, а трохи спочиває; під вечір іде на спочинок, вночі спить, а раненько встає. На сході жила колись дуже гарна дівчина і, як тільки сходило сонечко, вона його вимивала, витирала гарненько; від того сонечко перше світило ліпше, ніж тепер» .

Колись в Україні дівчата молилися до сонця. Вставляли раненько на Великдень, йшли в садок, ставали під яблунею, лицем до сходу, і чекали сонця. Як тільки сонце появилось, дівчата складали руки, як перед образом, і молилися. Після молитви позначали дерево, під яким стояли, хрестиком на корі. Коли дерево зацвіло, рвали цвіт, плели з нього вінок, а потім той вінок берегли, щоб їх люди любили.

Вранці на Великдень, перед тим, як має сходити сонце, люди відчиняють усі віконниці і відслоняють фіранки на вікнах, щоб чародійне проміння великоднього сонця увійшло до хати, що, за народнім віруванням, приносить у дім щастя і здоров'я.

Опрацювання змісту оповідання

1. Які обряди зустрічі сонця на Великдень існували в українців?
2. Яку казку про сонце розповідають у селі Забужжя?
3. Чому люди на Великдень відслоняли фіранки на вікна впускаючи до хати ранкове сонце?

4. Під яким деревом дівчата на Великдень молилися до сонця?

А під тополею Б під вербою В під яблунею Г під калиною

5. Що, за народними віруваннями, приносить у дім великоднє сонце?

А достаток і злагоду

Б щастя і здоров'я

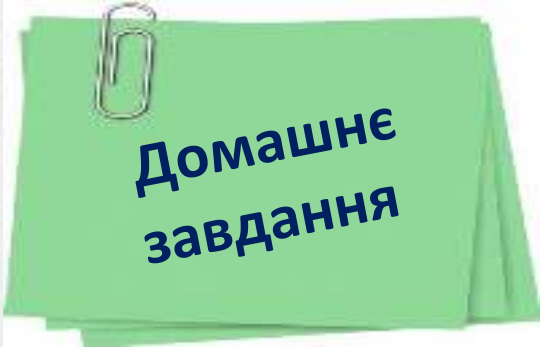

В гроші і славу

Г мир і спокій

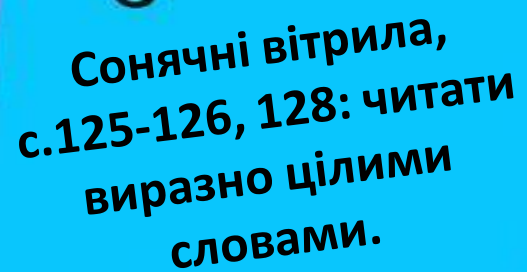

- Сьогодні я прочитав (ла) про...
- Було цікаво дізнатися...
- Було складно...
- Я зрозумів(ла), що...
- Тепер я зможу...
- Я навчився(лася)...
- У мене вийшло...
- Я зміг (змогла)...

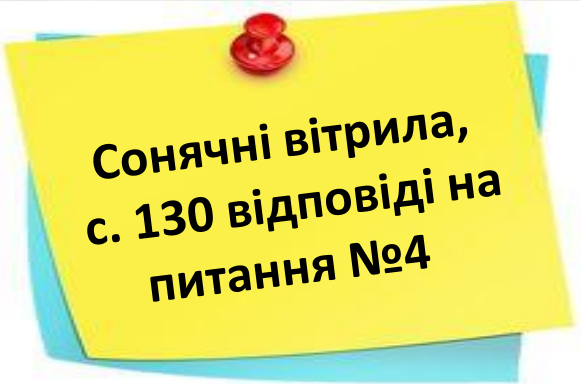
**Домашнє
завдання**

**Сонячні вітрила,
с.125-126, 128: читати
виразно цілими
словами.**

**Один з виділених
уривків вивчити
напам'ять**

**Сонячні вітрила,
с. 130 відповіді на
питання №4**

***Роботи
надсилайте на
Нитан***

